

การลงทุนในต่างประเทศของญี่ปุ่น

สภาพการลงทุนในต่างประเทศของญี่ปุ่น

ญี่ปุ่นเริ่มลงทุนในต่างประเทศครั้งแรกในปี 2494 ซึ่งเป็นระยะที่ญี่ปุ่นเริ่มฟื้นตัวจากสงครามโลกครั้งที่ 2 ระยะแรกเริ่มตั้งแต่ปี 2493 เป็นต้นมา การลงทุนในต่างประเทศมีจำนวนเพียงเล็กน้อยและขยายตัวช้ามาก จนกระทั่งปี 2503 เป็นต้นมา การลงทุนในต่างประเทศของญี่ปุ่นเริ่มขยายตัวอย่างรวดเร็วจนถึงปัจจุบัน ซึ่งเมื่อถึงสิ้นปี 2520 การลงทุนในต่างประเทศของญี่ปุ่นทั้งหมด มีมูลค่าสูงถึง 22,211 ล้านดอลลาร์สหรัฐ¹

การลงทุนของญี่ปุ่นในระยะแรกยังมีปริมาณไม่มากนัก ส่วนใหญ่เป็นการลงทุนที่มุ่งพัฒนาแหล่งวัตถุดิบในประเทศต่าง ๆ ของเอเชียอาคเนย์ ซึ่งเป็นการนำวัตถุดิบในประเทศเหล่านี้ ส่งกลับไปป้อนโรงงานอุตสาหกรรมในประเทศญี่ปุ่นเอง เงินลงทุนในแต่ละปีในระยะแรกมีจำนวนต่ำกว่า 10 ล้านดอลลาร์สหรัฐ² ตั้งแต่ปี 2498 เป็นต้นมา การลงทุนในต่างประเทศทางด้านอุตสาหกรรมของเอกชนเริ่มเพิ่มมากขึ้น การลงทุนของญี่ปุ่นเพิ่มมากขึ้นในประเทศบราซิล ประเทศไทย ไต้หวัน และประเทศอื่น ๆ ในเอเชียอาคเนย์ การลงทุนที่สำคัญและเป็นโครงการใหญ่ในระยะนี้มี 4 โครงการ คือ โรงงานกระดาษในอลาสก้า โรงงานถลุงเหล็กในประเทศบราซิล การขุดเจาะน้ำมันในอาระเบีย และอินโดนีเซีย เงินลงทุนในแต่ละปีเพิ่มขึ้นเป็น 100 ล้านดอลลาร์สหรัฐ²

¹กระทรวงการคลังของประเทศไทย.

²วิวัฒน์ชัย อัครถาวร, บทบาทของการลงทุนของญี่ปุ่นในประเทศไทย (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเคียนส์โตร์, 2517), หน้า 5.

ลักษณะการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศของญี่ปุ่นในระยะหลัง การลงทุนโดยบริษัทธุรกิจขนาดกลาง มีมากกว่าบริษัทธุรกิจขนาดอื่น และผู้ลงทุนส่วนใหญ่จะลงทุนด้านอุปกรณ์ไฟฟ้า และชิ้นส่วนรถยนต์มากขึ้น เหตุที่การลงทุนของบริษัทขนาดกลางเพิ่มมากขึ้นนั้น เนื่องจากบริษัทธุรกิจขนาดใหญ่ได้มีความระมัดระวังในการลงทุนในต่างประเทศมากขึ้น อีกทั้งโครงการการลงทุนโดยบริษัทใหญ่ ๆ ได้หมดระยะเวลาลง และบริษัทใหญ่เหล่านี้ก็ได้สนับสนุนให้บริษัทขนาดกลาง เช่น ผู้ประกอบชิ้นส่วนรถยนต์ไปลงทุนยังต่างประเทศ

การลงทุนในต่างประเทศของญี่ปุ่นในปีงบประมาณ 2518 นั้น มีการลงทุนขนาดใหญ่ เช่น LNG Development Project ในอินโดนีเซีย และโครงการพัฒนาน้ำมันในซาอุดีอาระเบีย และชากดิน การลงทุนของญี่ปุ่นในโครงการเหล่านี้ มีมูลค่าเกิน 100 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ การลงทุนในต่างประเทศของเอกชนญี่ปุ่นที่มีมูลค่าเกิน 50 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ มีประมาณ 10 ราย ซึ่งเมื่อปีงบประมาณ 2517 มีเพียง 2 รายเท่านั้น ถ้าคิดแต่ละประเทศในปีงบประมาณ 2518 ญี่ปุ่นลงทุนในสหรัฐอเมริกามีมูลค่าถึง 846 ล้านดอลลาร์ ตามด้วยการลงทุนของญี่ปุ่นในอินโดนีเซีย 585 ล้านดอลลาร์ บราซิล 271 ล้านดอลลาร์ และออสเตรเลีย 156 ล้านดอลลาร์¹

การลงทุนในต่างประเทศของญี่ปุ่นนี้ ทั้งกระทรวงการคลังและธนาคารญี่ปุ่น ยินดีสนับสนุน เพราะเมื่อสิ้นเดือนพฤษภาคม 2519 ทุนสำรองระหว่างประเทศของญี่ปุ่นมีจำนวนถึง 15,210 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ²

¹Minichi Daily News (July 15, 1976) : 1.

²Japan Economic Journal (June 29, 1976) : 3.

การลงทุนในต่างประเทศของผู้ญี่ปุ่น จำแนกตามประเภทหรือลักษณะของผู้ลงทุนแล้ว อาจแยกออกได้เป็น 4 ประเภทดังนี้¹

1. บริษัทผู้ผลิตขนาดกลางและขนาดย่อม (Small and medium-sized manufacturing or processing companies) การลงทุนในต่างประเทศส่วนใหญ่เป็นการลงทุนเพื่อแสวงหากลาคาใหม่ หรือเนื่องจากประสบปัญหาในการผลิตในประเทศ การลงทุนทำการผลิตในต่างประเทศเพื่อส่งผลผลิตกลับมาจำหน่ายในประเทศผู้ญี่ปุ่น ทั้งยังมุ่งหวังที่จะขยายกิจการการลงทุนในต่างประเทศด้วย บริษัทเหล่านี้มักพึ่งพาอาศัยบริษัทการค้า (Trading Companies) ในด้านต่าง ๆ อยู่มาก บริษัทเหล่านี้ส่วนใหญ่มักเป็นผู้ผลิตสินค้าอุปโภค บริโภคขนาดเบา

2. บริษัทผู้ผลิตขนาดใหญ่ (Large sized manufacturing or processing companies) เป็นบริษัทที่ดำเนินการเองทุกอย่าง โดยไม่ผ่านบริษัทการค้า สาเหตุที่ไปลงทุนในต่างประเทศ ก็เนื่องจากต้องการวัตถุดิบ มุ่งหวังที่จะรักษาตลาดและขยายตลาดในต่างประเทศที่เข้าไปลงทุน

3. บริษัทการค้า (Trading companies) มีสำนักงานในต่างประเทศหลายแห่ง นอกจากดำเนินการซื้อขายให้กับองค์การธุรกิจญี่ปุ่นในตลาดต่างประเทศแล้ว ยังร่วมมือในการลงทุนในต่างประเทศกับบริษัทญี่ปุ่นด้วย บริษัทการค้ามีบทบาทสำคัญในการลงทุนในต่างประเทศ เนื่องจากมีความรู้และเชี่ยวชาญด้านตลาดต่างประเทศ และภาวะเศรษฐกิจของประเทศที่เข้าไปลงทุนเป็นอย่างดี บริษัทการค้าจึงมีส่วนร่วมอย่างสำคัญในการลงทุน จัดตั้งโรงงานอุตสาหกรรมในต่างประเทศโดยร่วมมือกับบริษัทญี่ปุ่น

¹Thomas W. Allen, Direct Investment of Japanese Interprises in Southeast Asia. (Bangkok : Economic Co-operation Centre for the Asia and Pacific Region, 1973), pp. 8 - 11.

4. สถาบันการเงิน (Finance companies) นอกจากจะเป็น การลงทุนในการจัดตั้งสำนักงานสาขาในต่างประเทศแล้ว สถาบันการเงินของญี่ปุ่นยังมี ส่วนช่วยวิสาหกิจญี่ปุ่นในการกู้ยืมเงิน เพื่อนำไปลงทุนในต่างประเทศ นอกจากนี้สถาบัน การเงินของรัฐบาลก็มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการลงทุนในต่างประเทศโดยการช่วย- เหลือค่านการเงิน โดยผ่านธนาคารเพื่อการส่งออก และนำเข้าแห่งประเทศไทย (The Export-Import Bank of Japan) และกองทุนการร่วมมือทางเศรษฐกิจโพ้นทะเล (Overseas Economic Co-operation Fund หรือ OECP)

แนวโน้มการลงทุนของญี่ปุ่นในต่างประเทศในระยะต่อไป จะมีปริมาณเพิ่มมากขึ้นกว่าเดิม ทั้งนี้เนื่องจากญี่ปุ่นมีความจำเป็นต้องหาแหล่งวัตถุดิบเพื่อป้อนกิจการอุตสาหกรรมในประเทศ นอกจากนี้ตลาดแรงงาน (Labor Market) ของญี่ปุ่นก็ได้มีลักษณะ กิ่งตัว (tight) มาหลายปีแล้ว แนวโน้มค่างานในประเทศก็สูงขึ้นมาก ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้นักลงทุนชาวญี่ปุ่นต้องแสวงหาแหล่งลงทุนในต่างประเทศที่มีแรงงานเหลือเฟือ และค่างานต่ำ นอกจากนี้เป็นที่น่าสังเกตว่า บริษัทญี่ปุ่นที่ไป ลงทุนในต่างประเทศ บริษัทการค้าและสถาบันการเงินจะมีการ เชื่อมโยง สนับสนุนซึ่งกัน และกันเป็นอย่างดี ซึ่งช่วยให้การลงทุนโดยทั่วไปเป็นไปโดยราบรื่นและประสบความสำเร็จ ลักษณะการร่วมมือดังกล่าวนี้เป็นลักษณะพิเศษที่น่าสนใจ ก็จะเห็นได้จากลักษณะการ ดำเนินงานของบริษัทการค้าของญี่ปุ่นมักจะไม่มีการซื้อขาย (Sale and Purchasing Department) ในบริษัทของตน¹ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องอาศัยบริษัทการค้าให้ช่วยขาย สินค้า และซื้อวัตถุดิบต่าง ๆ ให้ บริษัทการค้าจึงเป็นสถาบันการค้าที่มีบทบาทกว้างขวาง และอำนวยความสะดวกให้แก่บริษัทของญี่ปุ่นที่ลงทุนในต่างประเทศ ซึ่งเป็นลักษณะ พิเศษประการหนึ่งของการลงทุนในต่างประเทศของญี่ปุ่น

¹ Ibid., p. 9.

นโยบายการลงทุนในต่างประเทศขององค์การธุรกิจญี่ปุ่น 5 แห่ง¹

เนื่องจากการลงทุนในต่างประเทศนั้น อาจจะทำให้เกิดความขัดแย้งหรือ ความรู้สึกต่อต้านระหว่างประเทศที่เข้าไปลงทุน กับประเทศผู้รับการลงทุนอันเนื่องมาจากปัญหาชั้นมูลฐาน เช่น ระบบการดำเนินงานซึ่งแข่งขันกันอย่างเสรีของบริษัทธุรกิจ ความไม่พอใจต่อนโยบายและการบริหารงานของรัฐบาลท้องถิ่น

ดังนั้น เมื่อวันที่ 1 มิถุนายน 2516 องค์การธุรกิจ 5 แห่งของญี่ปุ่นจึงได้ ประกาศแนวทางการดำเนินกิจการ เพื่อการลงทุนในประเทศที่กำลังพัฒนาไว้ดังนี้

1. ในการลงทุนนั้น ความเจริญเติบโตของบริษัทและการพัฒนาของประเทศควรจะสอดคล้องกัน ควรมีจุดมุ่งหมายที่จะให้ความร่วมมือ และมีความสัมพันธ์กัน อย่างดีกับเศรษฐกิจท้องถิ่นและสังคม
2. การลงทุนในต่างประเทศนั้น ธุรกิจควรมีนโยบายที่ชัดเจนและมีระยะยาว ควรมีความสัมพันธ์อันดีระหว่างแรงงานและการจัดการ เปิดโอกาสให้ผูกลงทุนท้องถิ่นได้ร่วมในการลงทุนมากขึ้น
3. ขยายโอกาสการทำงานของคนท้องถิ่นให้มากขึ้น สภาพการทำงาน ของลูกจ้างควรจะเป็นที่พอใจ คุ้มครองสุขภาพและความปลอดภัย
4. การเลือกชาวญี่ปุ่นที่ไปดำเนินงานในต่างประเทศ ควรต้องเลือก ผู้ที่มีสำร่อมมือกันดี มีความตั้งใจจริง และมีความสามารถ ควรมีการฝึกอบรมก่อนไปดำเนินงาน

¹ ศรัณย์คารา ชันติกุล, เศรษฐกิจญี่ปุ่น (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย-ธรรมศาสตร์, 2520), หน้า 68.

5. ให้การศึกษาและฝึกอบรมแก่ลูกจ้าง โดยทำงานในระหว่างทำงาน หรือส่งไปฝึกงานที่ญี่ปุ่น ทั้งนี้ เพื่อโอกาสในการส่งเสริมค่านการถ่ายทอดความรู้ทาง วิทยาการซึ่งจะเกิดขึ้น เมื่อลูกจ้างมีความสามารถแล้ว
6. พยายามใช้ประโยชน์ในเครื่องจักร เครื่องมือ และชิ้นส่วนที่ทำ ในประเทศผู้รับการลงทุนให้ไ้มากที่สุด ทั้งนี้ เพื่อเป็นการปรับปรุงดุลการชำระเงิน และพัฒนาอุตสาหกรรมท้องถิ่นด้วย
7. ควรส่งเสริมให้มีการลงทุนต่อไปอีก จากผลกำไรที่ได้
8. ร่วมมือกับอุตสาหกรรมของประเทศเจ้าบ้าน เพื่อที่จะหลีกเลี่ยง การเน้นหนักในอุตสาหกรรมเฉพาะสาขา
9. พยายามร่วมมือ และทำความเข้าใจกับประเทศเจ้าบ้าน ควรจะ ส่งเอกอัครราชทูตพาณิชย์ของประเทศเจ้าบ้านให้เพียงพอ พยายามให้การศึกษาและ สวัสดิการแก่แรงงาน ตลอดจนให้ความร่วมมืออันดีกับธุรกิจท้องถิ่น

การพัฒนานโยบายการลงทุนในต่างประเทศของญี่ปุ่นนั้น ยากที่จะทำให้เกิดผล ได้ในทางปฏิบัติ ในระบบตลาดเสรี กิจกรรมบางอย่างก็อยู่นอกเหนือการควบคุมของรัฐบาล อย่างไรก็ตามด้วยความพยายามของประเทศที่เกี่ยวข้องกัน เช่น ประเทศญี่ปุ่นกับประเทศ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในอนาคตคงจะก้าวหน้าดีขึ้น เพราะเศรษฐกิจของญี่ปุ่นและ ประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้นั้น เป็นส่วนประกอบซึ่งกันและกัน

สถาบันที่เกี่ยวข้องและให้การสนับสนุนการลงทุนในต่างประเทศของญี่ปุ่น¹

ก. สถาบันการเงิน

การลงทุนในต่างประเทศของญี่ปุ่นนั้น นอกเหนือจากการลงทุนโดยทุน ของกิจการ และสามารถกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงินในประเทศที่เขาไปลงทุนได้แล้ว

¹Japan Overseas Investment (Tokyo : MITI Press, 1977), pp. 33 - 41.

ยังสามารถยกยืมเงินจากธนาคารและสถาบันการเงินในประเทศญี่ปุ่นเอง โดยสถาบันการเงินในญี่ปุ่นนี้ให้ความสนับสนุนทางการเงินแก่บริษัทญี่ปุ่นที่ไปลงทุนยังต่างประเทศอีกด้วย ซึ่งมีดังนี้คือ

1. ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าของญี่ปุ่น (The Export-Import Bank of Japan)
2. กองทุนเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจโพ้นทะเล (The Overseas Economic Co-operation Fund หรือ OECP)
3. บริษัทความร่วมมือระหว่างประเทศของญี่ปุ่น (The Japan International Co-operation Agency)
4. ธนาคารโชโกะ ชุกกิน (The Shoko Chukin Bank)
5. บริษัทเพื่อการพัฒนาการค้าระหว่างประเทศของญี่ปุ่น (The Japan Overseas Trade Development Corporation)

ข. สถาบันที่ฝึกและพัฒนาบุคลากร

สถาบันที่ทำการฝึกอบรมบุคลากรของญี่ปุ่น ตั้งขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ในการฝึกสอนและพัฒนาบุคลากรของญี่ปุ่นที่จะไปทำงานยังต่างประเทศ หรือทำการฝึกคนงานที่สาขาในต่างประเทศส่งมาฝึกงาน สถาบันเหล่านี้นอกจากจะฝึกอบรมบุคลากรทางด้านเทคนิคแล้ว ยังมีการอบรมสั่งสอนให้ความรู้ และข้อมูลเกี่ยวกับประเทศที่จะต้องเข้าไปลงทุนอีกด้วย สถาบันดังกล่าวเหล่านี้มี

1. Overseas Technician Training System
2. The Institute for International Studies and Training
3. The Overseas-Base Japanese Operation Association
4. The Japan Productivity Center

ค. สถาบันที่บริการข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนต่างประเทศ

การลงทุนระหว่างประเทศที่ประสบความสำเร็จส่วนมากแล้วจะเป็นเพราะขาดข้อมูลที่สำคัญในการตัดสินใจในการลงทุน หรือมีข้อมูลไม่พอเพียง นอกจากนี้ยังเป็นการยากที่บริษัทใดบริษัทหนึ่ง เพียงบริษัทเดียวที่จะสามารถรวบรวมข้อมูลได้อย่างเพียงพอ และสมบูรณ์ ดังนั้น การไขข้อมูลที่เปรียบเทียบและถูกต้อง ขอมช่วยให้การลงทุนในต่างประเทศประสบผลสำเร็จได้ง่ายขึ้น สถาบันต่าง ๆ ต่อไปนี้เป็นสถาบันที่รวบรวมและให้บริการทางานข้อมูล เกี่ยวกับการลงทุนในต่างประเทศของญี่ปุ่น คือ

1. The Japan External Trade Organization (JETRO)
2. The Institute of Developing Economies
3. The Export-Import Bank of Japan
4. The Overseas Economic Co-operation Fund
5. The Japan Chamber of Commerce and Industry
6. The Shoko Chukin Bank
7. The Japan Commerce Arbitration Association

เหตุผลในการไปลงทุนยังต่างประเทศของบริษัทญี่ปุ่น

การที่บริษัทญี่ปุ่นไปลงทุนยังต่างประเทศนั้น มีหลายสาเหตุด้วยกัน สำหรับเหตุผลใหญ่ ๆ มีดังนี้คือ

1. เพื่อคงไว้ซึ่งดุลของทรัพยากร และปริมาณทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ อุตสาหกรรมเหล็ก และเหล็กกล้า รวมทั้งอูมิเนียมอยู่ในขั้นนี้
2. เพื่อที่จะเอาประโยชน์จากอัตราค่าจ้างแรงงาน ซึ่งโดยเปรียบเทียบแล้วในประเทศที่กำลังพัฒนามีอัตราค่าจ้างต่ำกว่าของญี่ปุ่น ซึ่งจะได้ประโยชน์จากการผลิตของอุตสาหกรรมที่ต้องใช้แรงงานมาก¹

¹ รัศมีคารา ชันติกุล, เศรษฐกิจญี่ปุ่น, หน้า 64.

3. มีการแข่งขันกันอย่างมากในระหว่างบริษัทญี่ปุ่นด้วยกันในประเทศญี่ปุ่น ทำให้บางบริษัทหลีกเลี่ยงการลงทุนในต่างประเทศที่มีการแข่งขันน้อยกว่า และบางทีก็ไม่ต้องการแข่งขันกับใคร เพราะเป็นผู้อุ้มักเบิกการลงทุนค่านั้นในต่างประเทศเลย

4. เนื่องจากการให้สิทธิพิเศษแก่ผู้ลงทุน ตามนโยบายส่งเสริมการลงทุนของประเทศไทยที่กำลังพัฒนาทั่วไป จึงจูงใจให้บริษัทญี่ปุ่นเข้าไปลงทุน

5. เนื่องจากนโยบายป้องกันอุตสาหกรรม (Protection Policy) ภายในประเทศของรัฐบาลประเทศนั้น ๆ โดยการจำกัดการนำเข้าและการตั้งกำแพงภาษี จึงเป็นการส่งเสริมให้ญี่ปุ่นเข้าไปลงทุน¹

การลงทุนในต่างประเทศของญี่ปุ่น

ยอดรวมการลงทุนในต่างประเทศของญี่ปุ่น เมื่อสิ้นปีงบประมาณ 2520 มีจำนวนถึง 22,211 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ซึ่งปริมาณการลงทุนได้เพิ่มมูลค่าสูงขึ้นทุกปี เมื่อพิจารณาลักษณะของการลงทุน โดยแยกประเภทออกอย่างชัดเจนแล้ว การลงทุนโดยตรงโดยรวมลงทุนกับประเทศที่รับการลงทุน จะมีมูลค่ามากที่สุด (ดูตารางที่ 11 ประกอบ) คือมีปริมาณถึง 11,468 ล้านดอลลาร์ฯ หรือประมาณร้อยละ 51.63 ของการลงทุนทั้งหมด รองลงมาได้แก่การลงทุนในรูปของเงินกู้มีมูลค่า 1,557 ล้านดอลลาร์ฯ หรือประมาณร้อยละ 42.30 ส่วนการลงทุนโดยการถือกรรมสิทธิ์ในที่ดินหรืออสังหาริมทรัพย์ มีมูลค่าน้อยที่สุด คือมีปริมาณเพียง 668 ล้านดอลลาร์ฯ หรือลงทุนเพียงร้อยละ 3.01 ของการลงทุนทั้งหมด

สำหรับการลงทุนในภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วโลกของญี่ปุ่น เมื่อพิจารณาจากการที่ญี่ปุ่นได้เข้าไปลงทุนยังประเทศต่าง ๆ (ดูตารางที่ 12 ประกอบ) เมื่อสิ้นปีงบประมาณ

¹ วิวัฒน์ชัย อัครถาวร. บทบาทของการลงทุนของญี่ปุ่นในประเทศไทย, หน้า 4.

2520 ญี่ปุ่นจะลงทุนในภูมิภาคเอเชียมากที่สุด มูลค่าการลงทุนมีจำนวน 6,330 ล้านดอลลาร์ฯ หรือประมาณร้อยละ 28.49 ของการลงทุนทั่วโลก รองลงมาได้แก่ ภูมิภาคอเมริกาเหนือ คือปริมาณการลงทุนมีมูลค่า 5,401 ล้านดอลลาร์ฯ หรือประมาณร้อยละ 24.32 ของการลงทุนของญี่ปุ่นทั่วโลก สำหรับภูมิภาคที่ญี่ปุ่นลงทุนน้อยที่สุดได้แก่ภูมิภาค-แอฟริกา ปริมาณการลงทุนมีมูลค่าเพียง 913 ล้านดอลลาร์ฯ หรือร้อยละ 4.11 ของการลงทุนของญี่ปุ่นทั่วโลก

เมื่อพิจารณาประเภทอุตสาหกรรมต่าง ๆ ที่ญี่ปุ่นไปลงทุนยังต่างประเทศ (ดูตารางที่ 13 ประกอบ) จะพบว่าญี่ปุ่นลงทุนในอุตสาหกรรมการผลิต (Manufacturing Industries) มากที่สุด คือมีปริมาณถึง 7,139 ล้านดอลลาร์ฯ หรือประมาณร้อยละ 32.1 ของการลงทุนในอุตสาหกรรมทั้งหมด รองลงมาได้แก่กิจการอุตสาหกรรมเหมืองแร่ มีมูลค่าการลงทุน 5,311 ล้านดอลลาร์ฯ หรือประมาณร้อยละ 23.9 ของการลงทุนในอุตสาหกรรมทั้งหมด ทั้งนี้เพราะเป็นแหล่งวัตถุดิบที่สำคัญของญี่ปุ่นนั่นเอง เนื่องจากญี่ปุ่นขาดแคลนวัตถุดิบภายในประเทศ จึงจำเป็นต้องเข้าไปลงทุนในกิจการเหมืองแร่ในภูมิภาคต่าง ๆ เพื่อส่งวัตถุดิบกลับไปทำการผลิตในประเทศของตน หรือป้อนวัตถุดิบให้แก่อุตสาหกรรมการผลิตที่ญี่ปุ่นไปลงทุนยังประเทศต่าง ๆ ได้อีกด้วย ซึ่งการลงทุนในกิจการอุตสาหกรรมเหมืองแร่ของญี่ปุ่นนี้ เป็นการลงทุนในภูมิภาคเอเชียมากที่สุด มูลค่าการลงทุนในภูมิภาคนี้แห่งเดียว มีมูลค่าถึง 2,491 ล้านดอลลาร์ หรือประมาณร้อยละ 46.90 ของการลงทุนในอุตสาหกรรมเหมืองแร่ที่ญี่ปุ่นไปลงทุนยังภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วโลก

โดยทั่วไปการลงทุนในต่างประเทศของบริษัทญี่ปุ่น มีขนาดโดยเปรียบเทียบ เล็กกว่าการลงทุนของสหรัฐหรือประเทศทางยุโรป ทั้งนี้ ส่วนหนึ่งอาจเนื่องจากระยะทางระหว่างญี่ปุ่นกับประเทศทางเอเชียอื่น ๆ นั้นไกลกว่า และธุรกิจขนาดเล็กของญี่ปุ่นได้เปรียบในเชิงเปรียบเทียบ ธุรกิจขนาดเล็กนั้นเหมาะสมต่อสภาพในประเทศทางเอเชีย-มากกว่า การลงทุนของญี่ปุ่นในประเทศที่กำลังพัฒนา มีมูลค่ามากกว่าครึ่งหนึ่งของการ

ตารางที่ 11

การลงทุนในต่างประเทศของญี่ปุ่น ปีงบประมาณ 2494-2520

หน่วย : ล้านดอลลาร์สหรัฐ

ปีงบประมาณ	การรวมทุน		เงินกู้		การถือกรรมสิทธิ์ในที่ดิน		การตั้งสาขาในต่างประเทศ		รวม		
	ราย	มูลค่า	ราย	มูลค่า	ราย	มูลค่า	ราย	มูลค่า	ราย	มูลค่า	%
2494-2506	705	271	215	186	26	199	228	17	1,174	671	0
2507	130	67	36	39	1	12	17	1	184	119	0
2508	141	74	39	73	5	12	11	1	196	159	33.6
2509	183	74	41	122	4	31	16	1	244	227	42.8
2510	209	117	47	135	4	20	30	3	290	275	21.1
2511	304	199	50	328	3	29	12	1	369	557	102.5
2512	440	223	73	404	3	36	29	2	545	665	19.4
2513	557	296	135	570	11	32	27	6	730	904	35.9
2514	648	471	147	333	53	38	56	17	904	858	-5.1
2515	1,206	1,781	223	252	293	62	52	243	1,774	2,338	172.5
2516	1,930	2,177	581	1,100	504	120	82	96	3,097	3,494	49.4
2517	1,136	1,262	514	1,089	214	18	46	17	1,910	2,395	-31.5
2518	834	1,652	580	1,485	137	11	41	132	1,592	3,280	37.0
2519	882	1,487	577	1,882	135	15	58	78	1,652	3,462	5.5
2520	829	1,319	708	1,388	164	35	59	65	1,760	2,806	18.9
รวม	10,134	11,468	3,966	9,395	1,557	668	764	680	16,421	22,211	
%		51.63		42.30		3.01		3.06		100.0	

หมายเหตุ : % เป็นอัตราส่วน (%) ที่เพิ่มขึ้นเปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมา (-ลดลง)

ที่มา : กระทรวงการคลังของญี่ปุ่น

ตารางที่ 12
การลงทุนในภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วโลกของญี่ปุ่น
ปีงบประมาณ 2494-2520

หน่วย : ล้านดอลลาร์สหรัฐ

ปีงบประมาณ ภูมิภาค	2494-2516		2517		2518		2519		2520		รวม	
	มูลค่า	%	มูลค่า	%	มูลค่า	%	มูลค่า	%	มูลค่า	%	มูลค่า	%
อเมริกาเหนือ	2,462	24.0	550	23.0	905	27.6	749	21.6	735	26.2	5,401	24.3
ลาตินอเมริกา	1,811	17.6	699	29.2	371	11.3	420	12.1	456	16.3	3,757	16.9
เอเชีย	2,388	23.3	731	30.5	1,101	33.6	1,245	36.0	865	30.8	6,330	28.5
ตะวันออกกลาง	716	7.0	64	2.7	196	6.0	278	8.0	225	8.0	1,479	6.7
ยุโรป	1,996	19.4	189	7.9	333	10.1	336	9.7	220	7.8	3,074	13.8
แอฟริกา	254	2.5	55	2.3	192	5.9	272	7.9	140	5.0	913	4.1
โอเชียเนีย	640	6.2	108	4.5	182	5.5	162	4.7	165	5.9	1,257	5.7
รวม	10,267	100.0	2,396	100.0	3,280	100.0	3,462	100.0	2,806	100.0	22,211	100.0

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย

ตารางที่ 13

ยอดรวมการลงทุนในต่างประเทศของญี่ปุ่น จำแนกตามประเภทอุตสาหกรรมและภูมิภาค ปีงบประมาณ 2494-2520

หน่วย : ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ

อุตสาหกรรม	อเมริกาเหนือ		อเมริกากลางและใต้		เอเชีย		ตะวันออกกลาง		ยุโรป		แอฟริกา		โอเชียเนีย		รวม		%
	ราย	มูลค่า	ราย	มูลค่า	ราย	มูลค่า	ราย	มูลค่า	ราย	มูลค่า	ราย	มูลค่า	ราย	มูลค่า	ราย	มูลค่า	
อาหาร	130	109	70	97	188	107	1	-	20	37	28	8	30	36	467	363	1.6
สิ่งทอ	64	255	110	297	473	801	3	4	25	37	43	33	6	4	724	1,285	5.8
ไม้แปรรูปและกระดาษ	30	111	32	165	189	121	-	-	-	-	1	-	30	85	282	627	2.8
เคมีภัณฑ์	54	214	75	431	369	276	14	377	39	65	4	10	17	98	572	1,369	6.2
เหล็กและโลหะอื่น	30	108	64	369	306	299	6	27	34	55	19	16	15	71	474	1,051	4.7
เครื่องจักรกล	107	291	87	207	303	113	5	6	45	70	-	-	10	9	557	513	2.3
ไฟฟ้า	81	40	76	163	565	326	5	10	28	38	5	4	9	16	769	848	3.8
อุปกรณ์การขนส่ง	16	51	28	243	108	160	5	3	7	9	1	-	8	83	173	538	2.4
อื่น ๆ	108	78	75	52	706	348	16	39	46	48	5	3	13	5	969	545	2.5
รวมอุตสาหกรรมการผลิต	620	1,257	617	2,024	3,207	2,552	55	467	244	359	106	74	138	406	4,987	7,139	32.1
การเกษตรและป่าไม้	80	110	94	96	213	140	3	2	2	-	9	6	84	41	485	396	1.8
การประมง	33	22	44	30	100	45	5	1	4	2	50	29	63	33	299	162	0.7
เหมืองแร่	116	433	97	605	142	2,491	7	28	9	859	80	433	73	463	524	5,311	23.9
การก่อสร้าง	89	78	47	73	140	34	18	5	9	8	2	-	8	4	313	202	0.9
พาณิชย์กรรม	2,118	1,978	325	255	956	190	35	5	772	418	15	1	199	107	4,420	2,955	13.3
การธนาคารและประกันภัย	67	617	70	281	130	195	13	24	107	533	10	1	23	42	420	1,694	7.6
อื่น ๆ	887	613	613	377	549	617	19	64	212	815	238	365	134	155	2,652	3,006	7.6
การลงทุนโดยตรง	1,227	242	68	12	92	16	2	370	118	24	14	1	36	3	1,557	668	3.0
สำนักงานสาขา	197	51	33	5	361	48	29	514	129	57	9	1	6	3	764	680	3.1
รวม	5,434	5,401	2,008	3,757	5,890	6,328	186	1,479	1,606	3,075	533	913	764	1,257	16,421	22,211	100.0
%		24.3		16.9		28.5		6.7		13.8		4.1		5.7		100.0	

ที่มา : กระทรวงการคลังของญี่ปุ่น

ลงทุนทั้งหมด (รวมการลงทุนในทวีปเอเชีย, แอฟริกา, อเมริกากลางและใต้, รวมทั้งตะวันออกกลาง ซึ่งมีสัดส่วนการลงทุนประมาณร้อยละ 56.18 ของการลงทุนในภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วโลก)

การลงทุนของญี่ปุ่นในอุตสาหกรรมการผลิตนั้น การลงทุนส่วนใหญ่อยู่ในประเทศกำลังพัฒนา เช่น ภูมิภาคเอเชีย ลาตินอเมริกา และแอฟริกา ส่วนการลงทุนในคานพาณิชย์กรรม และอุตสาหกรรมบริการ จะลงทุนมากในภูมิภาคที่พัฒนาแล้ว เช่น ยุโรปและอเมริกาเหนือ (ดูตารางที่ 13 ประกอบ)

การลงทุนของญี่ปุ่นในภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วโลก สามารถจำแนกประเภทอุตสาหกรรมออกเป็น 3 หมวดใหญ่ ๆ ได้ดังนี้ (จากตารางที่ 13)

หมวดที่ 1 อุตสาหกรรมการผลิต (Manufacturing Industries)

อุตสาหกรรมในหมวดนี้ ญี่ปุ่นมีการลงทุนในอุตสาหกรรมเคมีภัณฑ์มากที่สุด รองลงมาได้แก่ อุตสาหกรรมสิ่งทอ และอุตสาหกรรมเครื่องไฟฟ้าตามลำดับ โดยส่วนใหญ่จะลงทุนในภูมิภาคเอเชีย โดยเฉพาะอุตสาหกรรมสิ่งทอ จะลงทุนในภูมิภาคเอเชียมากที่สุด ทั้งนี้ อาจจะเป็นเนื่องจากค่าแรงถูก ทรัพยากรในการผลิตบริบูรณ์และอยู่ในภูมิภาคที่ใกล้เคียงกับประเทศญี่ปุ่น แต่สำหรับอุตสาหกรรมไม้แปรรูปและเยื่อกระดาษจะลงทุนในภูมิภาคอเมริกาเหนือมากที่สุด ซึ่งเมื่อรวมการลงทุนของญี่ปุ่นในหมวดอุตสาหกรรมการผลิตทั้งหมด มูลค่าการลงทุนในภูมิภาคเอเชียมีจำนวน 2,552 ล้านดอลลาร์ฯ หรือประมาณร้อยละ 35.8 ของการลงทุนในอุตสาหกรรมหมวดนี้ทั้งหมด

หมวดที่ 2 อุตสาหกรรมเพื่อการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ ในหมวดนี้ญี่ปุ่นลงทุนในอุตสาหกรรมเหมืองแร่ในภูมิภาคเอเชียเป็นปริมาณสูงที่สุด คือ ลงทุนมีมูลค่าทั้งหมด 2,491 ล้านดอลลาร์ฯ รองลงมาได้แก่การลงทุนในภูมิภาคยุโรป และโอเชียเนียตามลำดับ ซึ่งเมื่อรวมยอดการลงทุนในหมวดอุตสาหกรรมนี้ทั้งหมด ญี่ปุ่นจะลงทุนในภูมิภาคเอเชียมากที่สุด

เช่นเดียวกับหมวดแรก คือลงทุนเป็นมูลค่าทั้งสิ้น 2,676 ล้านดอลลาร์ฯ หรือประมาณ ร้อยละ 45.6 ของการลงทุนอุตสาหกรรมทรัพยากรธรรมชาติทั่วโลก

หมวด 3 พาณิชยกรรม การก่อสร้าง และบริการ สำหรับอุตสาหกรรมหมวดนี้ ญี่ปุ่นจะลงทุนในประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่น อเมริกาและยุโรปมากที่สุด คือ ใ้กลงทุนในภูมิภาคอเมริกาเหนือ เป็นมูลค่า 3,286 ล้านดอลลาร์ฯ หรือประมาณร้อยละ 41.83 และลงทุนในภูมิภาคยุโรปจำนวน 1,774 ล้านดอลลาร์ฯ หรือประมาณร้อยละ 22.58 ของการลงทุนในอุตสาหกรรมหมวดนี้ทั้งหมด

อย่างไรก็ตาม ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2503 เป็นต้นมา ถึงแม้ว่าอัตราการลงทุนในต่างประเทศของญี่ปุ่นจะขยายตัวอย่างรวดเร็ว แต่เมื่อเปรียบเทียบการลงทุนของญี่ปุ่นกับประเทศอุตสาหกรรมตะวันตก เช่น สหรัฐอเมริกาและเยอรมันตะวันตก มูลค่าการลงทุนของญี่ปุ่นจะมีน้อยกว่าประเทศเหล่านั้น แต่ช่วงทางดังกล่าวกำลังใกล้เคียงกันอย่างรวดเร็ว ในปี 2510 ญี่ปุ่นลงทุนเป็นอันดับที่ 6 ของประเทศอุตสาหกรรมชั้นนำ และเลื่อนขึ้นมาเป็นอันดับ 4 ในปี 2517 (ดูตารางที่ 14 และ 15 ประกอบ) ถ้าเปรียบเทียบอัตราส่วนการลงทุนในต่างประเทศกับผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (GNP) อัตราส่วนดังกล่าวของการลงทุนของญี่ปุ่นก็ยังเป็นจำนวนน้อยกว่าอัตราส่วนการลงทุนของประเทศอุตสาหกรรมตะวันตก (ตารางที่ 14) แต่อัตราการขยายตัวการลงทุนในต่างประเทศของญี่ปุ่นสูง เป็นอันดับหนึ่ง คือมีอัตราการขยายตัวต่อปีโดยเฉลี่ยระหว่างปี 2510-2517 สูงถึงร้อยละ 31.4 สูงที่สุดเมื่อเทียบกับประเทศอุตสาหกรรมชั้นนำอื่น ๆ

การประมาณการลงทุนในต่างประเทศของญี่ปุ่นในอนาคต¹

การประมาณการลงทุนในต่างประเทศของญี่ปุ่นในอนาคต เป็นการคำนวณโดยใช้สถิติตัวเลขในอดีตเป็นพื้นฐาน เมื่อรวบรวมการลงทุนสะสมทั้งหมด คาดว่าการลงทุน

¹ประมาณการนี้ ทำ Projection โดยกระทรวงการคลังของประเทศญี่ปุ่น โดยใช้ตัวเลขถึงปี 2517 เป็นพื้นฐาน.

ในต่างประเทศของญี่ปุ่นเมื่อสิ้นปี 2523 จะมีมูลค่าประมาณ 35 พันล้านดอลลาร์ฯ และจะมีมูลค่าการลงทุนทั้งหมดประมาณ 80 พันล้านดอลลาร์ฯ (ประมาณ 80,000 ล้านดอลลาร์ฯ) เมื่อสิ้นปีงบประมาณ 2528 (ดูตารางที่ 16 ประกอบ) โดยมูลค่าการลงทุนทั้งหมดที่เพิ่มขึ้นนี้ประมาณการว่าจะเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ย ร้อยละ 18.7 ระหว่างปี 2517 - 2523 และเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยร้อยละ 18.0 ระหว่างปีงบประมาณ 2523-2528

ในการพิจารณาประเภทของอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรของญี่ปุ่น คาดว่า จะสามารถผลิตอาหารให้ชาวญี่ปุ่นร้อยละ 75 ของความต้องการทั้งหมดของประชากรญี่ปุ่นในปี 2528 ดังนั้นญี่ปุ่นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องหาส่วนเพิ่มเติมโดยการลงทุน หรือสนับสนุนโครงการเกษตรในประเทศเกษตรกรรม เช่น โครงการเกษตรกรรมในภูมิภาคโอเชียเนีย และส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์ การปลูกพืชถั่วในลาตินอเมริกา

เมื่อพิจารณาทางด้านการประมง ก็เช่นเดียวกัน เป็นการยากที่จะผลิตให้พอเพียงกับความต้องการทั้งหมด เนื่องจากการควบคุมเกี่ยวกับการประมงและการจำกัดขอบเขตน่านน้ำสากล ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นการกระตุ้นให้ญี่ปุ่นต้องไปลงทุนทางด้านการประมงในต่างประเทศ

ในด้านการอุตสาหกรรมเหมืองแร่และพลังงาน เป็นความจำเป็นในอนาคตที่ญี่ปุ่น จะต้องหาแหล่งน้ำมันเพิ่มขึ้นเป็นการสำรองเชื้อเพลิง ในอนาคตอันใกล้ ใญ่อย่างไรก็ตาม ญี่ปุ่นจะได้เพิ่มโครงการหาแหล่งแก๊สธรรมชาติ (LNG Projects) หรือแหล่งแร่ที่ใช่เป็นเชื้อเพลิงอื่น ๆ เช่น Uranium หรือถ่านหินเพื่อทดแทนการใช้น้ำมันเป็นเชื้อเพลิง ตลอดจนได้เพิ่มการลงทุนในอุตสาหกรรมการทำเหมืองแร่ เหล็กและทองแดง เพื่อนำส่งกลับไปยังประเทศญี่ปุ่น เพื่อประโยชน์ในการใช้เป็นวัตถุดิบ จึงทำให้โครงการการลงทุนในอุตสาหกรรมเหมืองแร่เพิ่มขึ้น

ด้านการอุตสาหกรรมการผลิต จะมีการลงทุนเพิ่มขึ้นในอุตสาหกรรมสินค้าสำเร็จรูป เช่น อุตสาหกรรมเคมี และอุตสาหกรรมโลหะขั้นต้น ส่วนอุตสาหกรรมการผลิตเครื่องจักร

ตารางที่ 14

ยอดการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศของประเทศไทยอุตสาหกรรมที่สำคัญ

ประเทศ	2510				การลงทุนเฉลี่ยต่อหัว (ดอลลาร์)
	ยอดการลงทุน (ล้านดอลลาร์)	สัดส่วนในยอด การลงทุนทั้งหมด ของกลุ่ม DAC (%)	สัดส่วนต่อ GNP	สัดส่วนต่อสินค้าออก (%)	
สหรัฐอเมริกา	59,486	57.1	7.4	191.7	299
สหราชอาณาจักร	17,521	16.8	15.8	121.1	319
ฝรั่งเศส	6,000	5.8	5.2	52.0	121
แคนาดา	3,728	3.6	6.1	34.0	183
เยอรมันตะวันตก	3,015	2.9	2.4	13.9	50
ญี่ปุ่น	1,458	1.4	1.2	14.0	15
ยอดรวมประเทศสมาชิก	104,232	100.0	6.7	104.0	171

ตารางที่ 14 (ต่อ)

ประเทศ	2517					อัตราเพิ่มต่อปี ของยอดการลงทุน โดยเฉลี่ย (2510-2517) (%)
	ยอดการลงทุน (ล้านดอลลาร์)	สัดส่วนในยอด การลงทุนทั้งหมด ของกลุ่ม DAC (%)	สัดส่วนต่อ GNP	สัดส่วนต่อ สินค้าออก	การลงทุน เฉลี่ยต่อหัว (ดอลลาร์)	
สหรัฐอเมริกา	118,613	52.5	8.5	120.4	560	10.4
สหราชอาณาจักร	32,633	14.4	17.1	84.5	582	9.3
เยอรมันตะวันตก	15,258	6.7	4.0	17.1	246	26.1
ญี่ปุ่น	12,666	5.6	2.8	22.8	115	31.4
ฝรั่งเศส	11,605	5.1	4.2	25.0	221	9.9
แคนาดา	7,571	3.3	5.3	22.1	337	10.7
ยอดรวมประเทศสมาชิก	226,138	100.0	6.7	43.3	350	11.7

หมายเหตุ : ตัวเลขบางรายการอาจคลาดเคลื่อน เนื่องจากข้อมูลมาจากหลายแหล่ง

ที่มา : กระทรวงการค้าและอุตสาหกรรมของประเทศญี่ปุ่น

ตารางที่ 15

ยอดการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศของญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา และเยอรมันตะวันตก

หน่วย : ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ

รายการ		ญี่ปุ่น			สหรัฐอเมริกา			เยอรมันตะวันตก		
		ปี 2517		อัตราการเพิ่ม โดยเฉลี่ย (2513-2517)	ปี 2517		อัตราการเพิ่ม โดยเฉลี่ย (2513-2517)	ปี 2517		อัตราการเพิ่ม โดยเฉลี่ย (2513-2517)
		ยอดการลงทุน	ร้อยละ		ยอดการลงทุน	ร้อยละ		ยอดการลงทุน	ร้อยละ	
ยอดการลงทุนแยก ตามกลุ่มอุตสาหกรรม	โครงการพัฒนา (เหมืองแร่)	4,084.3	32.2	35.4	36,372	30.7	7.8	891.2	5.8	15.1
	การผลิต	(3,803.6)	(30.0)	(35.4)	-	-	-	(763.4)	(5.0)	(12.5)
	การค้าและบริการ	4,139.1	32.7	44.9	50,915	42.9	13.1	10,881.4	71.3	24.9
		4,442.9	35.1	33.7	31,326	26.4	15.8	3,485.7	22.8	44.0
ยอดการลงทุน แยกตามภูมิภาค	ยุโรปตะวันตก	1,361.8	10.8	24.5	44,505	37.5	17.1	9,117.7	59.8	29.0
	อเมริกาเหนือ	2,971.3	23.5	34.4	28,378	23.9	6.6	2,539.2	16.6	27.8
	ลาตินอเมริกา	2,505.9	19.8	45.0	19,620	16.5	8.3	1,966.6	12.9	18.3
	เอเชียอาคเนย์	3,086.6	24.4	42.4	7,844	6.6	19.8	327.9	2.1	29.8

ตารางที่ 15 (ต่อ)

รายการ		ญี่ปุ่น			สหรัฐอเมริกา			เยอรมันตะวันตก		
		ปี 2517		อัตราการเพิ่ม โดยเฉลี่ย (2513-2517)	ปี 2517		อัตราการเพิ่ม โดยเฉลี่ย (2513-2517)	ปี 2517		อัตราการเพิ่ม โดยเฉลี่ย (2513-2517)
		ยอดการลงทุน	ร้อยละ		ยอดการลงทุน	ร้อยละ		ยอดการลงทุน	ร้อยละ	
	ตะวันออกกลาง	1,283.4	10.1	40.0	2,129	1.8	8.1	253.6	1.7	60.6
	โอเชียเนีย	745.0	5.9	47.3	5,115	4.3	11.0	118.6	0.8	20.0
	อาฟริกา	308.1	2.4	35.0	3,680	3.1	2.3	932.6	6.1	30.0
	อื่น ๆ	404.3	3.2	91.3	7,341	6.2	20.7	2.0	0.0	111.5
	รวม	12,664.4	100.0	37.2	118,613	100.0	12.0	15,258.3	100.0	27.4

- หมายเหตุ :
1. ยอดการลงทุนของญี่ปุ่นเป็นยอดสะสมของการลงทุนในปี 2513 และ 2517 โดยอยู่ภายใต้ข้อกำหนดของกฎหมายควบคุมการค้าและเงินตราต่างประเทศ
 2. ข้อมูลของธนาคารแห่งประเทศไทยจะโอนบางส่วนของการพัฒนาที่เงินของภาคพื้นยุโรปไปไว้ในส่วนตะวันออกกลาง
 3. เนื่องจากข้อมูลจำกัด ในเรื่องการลงทุนของสหรัฐอเมริกา ส่วนที่เกี่ยวกับน้ำมันและเหมืองแร่จะรวมไว้ในโครงการพัฒนา และส่วนที่เกี่ยวข้องกับสาขาอื่น ๆ จะรวมอยู่ในหมวดพาณิชย์กรรมและอุตสาหกรรมบริการ
 4. ยอดการลงทุนของญี่ปุ่นในภูมิภาคอื่น ๆ คือ ส่วนที่ทำเป็นตารางไว้ในหัวข้อการลงทุนจากสาขาต่าง ๆ

ที่มา : กระทรวงการค้าและอุตสาหกรรมของประเทศไทย

ตารางที่ 16
การประมาณการลงทุนในต่างประเทศของญี่ปุ่น
(คิดตามยอดรวมทั้งหมด)

หน่วย : ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ

ปีงบประมาณ	2508		2513		2517		2523		2528	
		%		%		%		%		%
อุตสาหกรรม										
อุตสาหกรรมเกี่ยวกับทรัพยากร										
การเกษตร การป่าไม้ และการประมง	23	2.4	80	2.2	281	2.2	850	2.4	1,600	2.0
เหมืองแร่	308	32.5	1,132	31.6	3,804	30.0	9,000	25.4	27,300	33.8
ไม้แปรรูปและเยื่อกระดาษ	74	7.8	214	6.0	423	3.3	1,100	3.1	5,500	6.8
รวม	405	42.7	1,426	39.8	4,508	35.6	10,950	30.9	34,400	42.6
อุตสาหกรรมการผลิต										
อาหารและเครื่องดื่ม	19	2.0	52	1.5	232	1.8	600	1.7	1,000	1.2
สิ่งทอ	63	6.6	189	5.3	918	7.2	1,500	4.2	2,700	3.3
เคมีภัณฑ์	10	1.1	60	1.7	635	5.0	2,100	5.9	7,700	9.6
เหล็กและโลหะอื่น ๆ	61	6.4	138	3.9	635	5.0	2,700	7.6	8,100	10.0
เครื่องจักร	28	3.0	68	1.9	307	2.4	850	2.4	1,400	1.7

ตารางที่ 16 (ต่อ)

ปีงบประมาณ อุตสาหกรรม	2508		2513		2517		2523		2528	
		%		%		%		%		%
เครื่องจักรไฟฟ้า	10	1.1	73	2.0	426	3.4	1,400	4.0	2,900	3.6
อุปกรณ์การขนส่ง	52	5.5	87	2.4	262	2.1	600	1.7	900	1.1
ประเภทรูกรวมอื่น ๆ	21	2.1	61	1.7	301	2.4	1,700	4.8	2,500	3.1
รวม	264	27.8	728	20.4	3,716	29.3	11,450	32.3	27,200	33.7
<u>พาณิชย์กรรมและอุตสาหกรรมบริการ</u>										
การก่อสร้าง	18	1.9	32	1.1	86	0.7	200	0.6	300	0.4
การค้า	112	11.8	412	11.5	1,586	12.5	5,000	14.1	6,600	8.2
การธนาคารและการประกันภัย	69	7.3	318	8.9	1,073	8.5	2,800	7.9	5,200	6.4
อื่น ๆ	83	8.7	655	18.3	1,698	13.4	5,000	14.1	7,100	8.8
รวม	281	29.7	1,423	39.8	4,443	35.0	13,000	36.7	19,200	23.8
ยอดรวมอุตสาหกรรมทั้งหมด	949	100.0	3,577	100.0	12,666	100.0	35,400	100.0	80,800	100.0

หมายเหตุ : ตัวเลขของปีต่าง ๆ จนถึงปี 2517 เป็นของกระทรวงการคลังประเทศญี่ปุ่นที่เหลือเป็นประมาณการ

อาจจะเพิ่มขึ้น เนื่องจากการขยายการก่อตั้งโรงงานในต่างประเทศ สำหรับอุตสาหกรรม
สิ่งทอ อาจจะเปลี่ยนไปเป็นอุตสาหกรรมแบบอื่น ๆ เพราะอาจคาดคะเนได้ว่า การขยาย
ตัวในการเสนอซื้อผลิตภัณฑ์สิ่งทอในประเทศผู้รับการลงทุนจะลดลง สำหรับทางด้านพาณิชย์-
กรรมและอุตสาหกรรมบริการ คาดว่าจะเจริญก้าวหน้าไปพร้อม ๆ กับการค้าระหว่าง
ประเทศ และข้อปฏิบัติระหว่างประเทศ ซึ่งจะเป็นแรงผลักดันการลงทุนในต่างประเทศ
สำหรับอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง

จากการพิจารณาถึงสัดส่วนการลงทุนในประเทศอุตสาหกรรมต่าง ๆ 3 ประเภท
ดังที่กล่าวมาแล้ว การลงทุนในอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติ คาดว่าจะ
เพิ่มขึ้นเป็นประมาณร้อยละ 42.6 สำหรับการลงทุนในต่างประเทศ ในอุตสาหกรรมที่
เกี่ยวข้องกับการผลิต คาดว่าจะเพิ่มขึ้นร้อยละ 33.7 ในปี 2528 ในขณะที่อุตสาหกรรม
ทางด้านพาณิชย์กรรมและการบริการ คาดว่าจะลดลงเหลือเพียงร้อยละ 23.8 ซึ่งแต่เดิม
ในปี 2520 อัตราส่วนการลงทุนในอุตสาหกรรมทั้ง 3 ประเภทอยู่ในระดับใกล้เคียงกัน
ซึ่งแสดงให้เห็นแนวโน้มในอนาคตว่า การลงทุนในต่างประเทศของญี่ปุ่น จะลงทุนในด้าน
ทรัพยากรธรรมชาติ และเหมืองแร่มากขึ้นกว่าเดิม โดยลงทุนในอุตสาหกรรมการผลิต
เป็นอันดับ 2 และลงทุนในด้านการพาณิชย์กรรมและการบริการมาเป็นอันดับ 3

การลงทุนของญี่ปุ่นในประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

การที่ญี่ปุ่นเข้าไปลงทุนในประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ สามารถพิจารณา
รูปแบบของการลงทุนได้ 3 รูปแบบด้วยกัน คือ¹

1. เป็นแบบที่ใช้แรงงานมาก ในการผลิตสินค้าเพื่อส่งออก ทั้งนี้โดย
การใช้ทรัพยากรแรงงานของคนท้องถิ่นซึ่งมีอยู่มาก เพื่อจุดประสงค์ในการส่งสินค้าออก

¹ The Oriental Economist (March, 1974), pp. 15 - 16.

ไปยังตลาดที่สาม เช่น การประกอบวิทยุในไต้หวัน และส่งออกไปยังสหรัฐอเมริกา
เขาอยู่ในรูปแบบนี้

2. เป็นแบบของการลงทุนโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อป้องกันตลาด การ-
ลงทุนแบบนี้รวมถึงกรณีที่นักธุรกิจญี่ปุ่น ได้ไปลงทุนโดยตรงในประเทศอื่นใหม่ เพื่อที่จะ
แก้ไขปัญหาเรื่องอุปสรรคของภาษี เนื่องจากประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้ขึ้น
อัตราภาษีสินค้าเขา เพื่อที่จะยับยั้งการส่งสินค้าที่อยู่ในชั้นค่าเนิ่นการหรือสำเร็จรูปแล้ว
เข้ามาอย่างรวดเร็ว จากประเทศที่พัฒนาแล้ว

3. เป็นแบบของการลงทุน ซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาทรัพยากร

สำหรับกรณีการลงทุนแบบแรกนั้น คอนซางจะมีอยู่ในประเทศ ASEAN
และจะสังเกตเห็นได้เฉพาะในสิงคโปร์ ส่วนกรณีที่เขาในรูปแบบของการลงทุนแบบที่สาม
โดยส่วนสำคัญแล้ว เกี่ยวพันกับน้ำมันดิบ แร่ธาตุ และไม้ ญี่ปุ่นเพิ่มการลงทุนอย่างมากใน
ระหว่าง 2 ปีที่ผ่านมาในอินโดนีเซีย มาเลเซีย และฟิลิปปินส์ อย่างไรก็ตามระดับการ
ลงทุนก็ยังไม่ถึงระดับที่มากนัก ตรงกันข้ามกับการลงทุนแบบนี้ การลงทุนแบบที่สองมีการ
ขยายตัวอย่างมากในประเทศไทย มาเลเซีย และอินโดนีเซีย

การส่งสินค้าออกของญี่ปุ่นไปยังประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จะมุ่งทาง
คานอุตสาหกรรมหนักและอุตสาหกรรมเคมี มากกว่าการส่งสินค้าออกประเภทอุตสาหกรรม
เบาซึ่งใช้แรงงานมาก ทั้งนี้เพราะอุตสาหกรรมเบาเหล่านี้อยู่ในสภาพการแข่งขันที่เสีย
เปรียบในเมื่ออัตราค่าจ้างของญี่ปุ่นโคตัวสูงขึ้น

ในการส่งสินค้าจากประเทศญี่ปุ่นเขาของประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
เมื่อพิจารณาถึงสินค้าญี่ปุ่นที่เขาไปในประเทศเหล่านี้ โดยทั่วไปแล้วก็ไม่ใช่ที่ต้องการ
ทั้งหมด เช่น สินค้าเพื่อการบริโภค แนวโน้มนี้ไม่ได้เป็นเฉพาะประเทศที่มีอุตสาหกรรมคาชาค
คล้ายกับประเทศญี่ปุ่นมาก ๆ เช่น ประเทศไทยเท่านั้น แม้แต่ในกรณีของอินโดนีเซียและ
มาเลเซีย ซึ่งมีลักษณะการค้าเกินดุลคล้ายกับญี่ปุ่นแนวคตินี้ก็ยังมีอยู่

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จึงได้พยายามอย่างมากที่จะพัฒนาอุตสาหกรรมเบา และการผลิตเพื่อการบริโภคโดยใช้นโยบายค่านาซีเข้าช่วยเหลือ และได้พัฒนาอุตสาหกรรมโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อใช้ทดแทนสินค้าเข้า ในขณะที่เดียวกันนักธุรกิจชาวญี่ปุ่นก็ได้มีโครงการที่จะ ไปลงทุนในประเทศอื่น เพื่อที่จะป้องกันตลาดสินค้าออกของตน อาทิเช่น ในประเทศไทย สัดส่วนของญี่ปุ่นในการลงทุนโดยตรงมีประมาณเกือบร้อยละ 40 ของการลงทุนโดยตรงทั้งหมดของต่างประเทศ บริษัทญี่ปุ่นที่ลงทุนในประเทศไทยนั้น เป็นการลงทุนในอุตสาหกรรมเพื่อการบริโภค ซึ่งอยู่ภายใต้รายการของสินค้าซึ่งผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้า ในประเทศมาเลเซียธุรกิจส่วนใหญ่ของญี่ปุ่นรวมอยู่ในพวกเครื่องมือทางไฟฟ้า รถยนต์ เครื่องจักรปั้นผ้าย ผลิตภัณฑ์อาหารและผลิตภัณฑ์การประมง ลักษณะที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ บรรดาธุรกิจที่เข้าไปลงทุนนั้น ส่วนใหญ่แล้วจะเป็นบริษัทธุรกิจขนาดกลาง และขนาดเล็กอยู่เป็นจำนวนมาก¹

การลงทุนของญี่ปุ่นในสิงคโปร์²

ก. การส่งเสริมอุตสาหกรรมและการลงทุนของสิงคโปร์

ความพยายามของคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจ (EDB), Jurong Town Corporation (JTC) และธนาคารเพื่อการพัฒนาของสิงคโปร์ (DBS) ในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ประสบความสำเร็จโดยอาศัยโครงสร้างภาษีและเครื่องมือของรัฐบาล ทั้งแรงงานที่มีวินัยและมีประสิทธิภาพดึงดูดบริษัทต่างประเทศขนาดใหญ่หลายราย มาลงทุน ในปี 2510 บรรยากาศในสิงคโปร์นั้นเป็นไปอย่างค้ำฟ้าสำหรับการลงทุนจากต่าง-

¹ รัศมีคารา ชันติกุล, เศรษฐกิจญี่ปุ่น, หน้า 63 - 64.

² Chang Lin Eng, Japan's Overseas Investment. (Tokyo: Institute of Developing Economies, 1976), pp. 357 - 372.

ประเทศ การได้เปรียบในสถานที่ตั้ง แรงงาน และการไหลเข้าของแรงงานที่ชำนาญ และทุน เป็นเหตุที่ทำให้การพัฒนาเศรษฐกิจของสิงคโปร์ก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว

นโยบายในการเป็นเจ้าของบริษัทในสิงคโปร์ได้กว้างขึ้นเร็ว ๆ นี้ ไม่มีข้อจำกัดอย่างไรในการเป็นเจ้าของบริษัทของคนต่างชาติ สิงคโปร์ต้อนรับไม่เฉพาะบริษัทนานาชาติขนาดใหญ่เท่านั้น แต่รวมทั้งบริษัทขนาดกลาง และขนาดเล็กด้วย ซึ่งนโยบายเช่นนี้ทำให้บริษัทนานาชาติเข้ามาในสิงคโปร์มากขึ้น และมีความสำคัญมากขึ้น ซึ่งบริษัทเหล่านี้ได้นำเทคโนโลยี ความสามารถในการดำเนินงาน การจัดการ และความชำนาญด้านการตลาดเข้ามาใช้ และในสิงคโปร์ก็มีเครื่องมือที่อำนวยความสะดวกให้แก่นักลงทุนเหล่านี้อย่างพร้อมมูล

มาตรการหนึ่งที่รัฐบาลสิงคโปร์ได้นำมาใช้ในการส่งเสริมเทคโนโลยีขั้นสูง คือ แผนการร่วมทุน ซึ่งประเทศในปี 2516 อุตสาหกรรมซึ่งมีเทคโนโลยีสูง แต่ขาดแคลนทุน สามารถมีสาขาได้ในสิงคโปร์ โดยรัฐบาลเข้าร่วมทุนด้วย จนถึงระดับร้อยละ 50 รัฐบาลสิงคโปร์ได้มีเงินเพื่อการนี้ 100 ล้านดอลลาร์สิงคโปร์ บริษัทมีโอกาสที่จะซื้อหุ้นจากรัฐบาลกลับทั้งหมด หรือบางส่วนก็ได้ ยิ่งกว่านั้นสิงคโปร์ยังให้ความช่วยเหลือด้านการฝึกงานมากกว่า 3 ชนิด

นอกจากนี้บริษัทซึ่งสามารถมีโครงการฝึกงานให้แก่คนงานระหว่างทำงานอย่างใดคนหนึ่งและรัฐบาลรับรองแล้ว จะได้รับความช่วยเหลือในการฝึกงานนี้ 9,000 ดอลลาร์สิงคโปร์ต่อคน ภายใต้แผนงานฝึกงานต่างประเทศ รัฐบาลได้ให้ความช่วยเหลือทางการเงินสำหรับการฝึกงานในต่างประเทศในด้านที่สำคัญ นอกจากนี้สิงคโปร์ยังได้สร้างศูนย์การฝึกงานทางอุตสาหกรรมขึ้น สำหรับบริษัทอุตสาหกรรมที่มีความต้องการแรงงานที่มีความชำนาญ

ข. เหตุผลของญี่ปุ่นในการลงทุนในสิงคโปร์

การที่ญี่ปุ่นซัดพื้นที่เพื่อการอุตสาหกรรม อัตราค่าจ้างสูง ปัญหาสิ่งแวดล้อม เป็นพิษ และการเกิดวิกฤติการณ์พลังงาน เป็นสาเหตุที่ทำให้บริษัทการลงทุนของญี่ปุ่นขยายตัวอย่างรวดเร็วในสิงคโปร์ เหตุผลที่บริษัทญี่ปุ่นมาลงทุนในสิงคโปร์ จากการสำรวจบริษัทญี่ปุ่นในสิงคโปร์ เมื่อเร็ว ๆ นี้ โดยเรียงลำดับความสำคัญมีดังนี้

1. ความมั่นคงทางการเมืองและเศรษฐกิจของสิงคโปร์
2. แหล่งที่ตั้งของสิงคโปร์
3. การคุ้มครองการลงทุนโดยรัฐบาลสิงคโปร์
4. โครงสร้างพื้นฐาน
5. คนทุนค่า
6. ความมีวินัยของแรงงานในสิงคโปร์

การลงทุนโดยตรงของญี่ปุ่นในสิงคโปร์ส่วนใหญ่ จะเป็นในลักษณะมุ่งในอุตสาหกรรมเพื่อทดแทนการส่งเข้าและเพื่อการส่งออก เหตุผลที่สำคัญสำหรับญี่ปุ่นในการลงทุนเพื่อทดแทนสินค้าเข้านั้น เพื่อป้องกันตลาดต่างประเทศของตน ในขณะที่การอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออกนั้น ญี่ปุ่นพยายามที่จะผลิตสินค้าอุตสาหกรรมและนำกลับไปยังประเทศญี่ปุ่นเพื่อส่งสินค้าไปยังประเทศที่สาม สิงคโปร์นั้นเปิดโอกาสให้มากในการลงทุนชนิดนี้

ค. สภาวะการลงทุนของญี่ปุ่นในสิงคโปร์

ปริมาณการลงทุนโดยตรงของญี่ปุ่นในสิงคโปร์ในปี 2513 ได้เพิ่มขึ้นอย่างมาก ในปี 2517 มีจำนวนทั้งหมดถึง 354 ล้านดอลลาร์สิงคโปร์ ในขณะที่สัดส่วนการลงทุนโดยตรงของญี่ปุ่นต่อการลงทุนของต่างประเทศทั้งหมดในสิงคโปร์ได้เพิ่มจากร้อยละ 7.5 ในปี 2511 เป็นร้อยละ 11.6 ของการลงทุนจากต่างประเทศทั้งหมด ในปี 2517 การลงทุนของญี่ปุ่นได้เพิ่มอย่างรวดเร็วมากในสิงคโปร์ ในปี 2517 มา

เป็นอันดับ 4 ต่อจากสหรัฐฯ สหราชอาณาจักร และเนเธอร์แลนด์ และถ้าโครงการ
เปิดเทรด เคมิคัลของบริษัท Sumimoto เป็นผลสำเร็จ ญี่ปุ่นจะกลายเป็นลงทุนที่ใหญ่
เป็นอันดับ 2

ในปี 2517 ญี่ปุ่นได้มีการลงทุนร่วมกับสิงคโปร์ประมาณ 240 บริษัท และยังมี
มีสาขาและสำนักงานตัวแทนของญี่ปุ่นอีกประมาณ 110 แห่ง ในบริษัทดังกล่าวมีบริษัทนานา-
ชาติอยู่ 38 บริษัท ซึ่งมีขนาดใหญ่และมีเทคโนโลยีสูง ซึ่งทุนและความรู้ทางวิชาการ
ของท้องถิ่นไม่สามารถครอบคลุมถึงได้

ในปี 2516 บริษัทอุตสาหกรรมญี่ปุ่นในสิงคโปร์ 85 บริษัท ได้จ่ายค่าจ้าง 54
ล้านดอลลาร์สิงคโปร์ต่อคนงาน 10,577 คน คิดเฉลี่ย 5,100 ดอลลาร์สิงคโปร์ต่อปี
หรือ 430 ดอลลาร์สิงคโปร์ต่อเดือน ซึ่งมีระดับที่เหนือกว่าอัตราเฉลี่ยโดยทั่วไปจาก
สมาคมพ่อค้าแห่งชาติของสิงคโปร์ ในปี 2517 อัตราค่าจ้างต่อเดือนที่ต่ำสุดของคนงาน
ซึ่งไม่มีความชำนาญ และคนงานที่มีความชำนาญเป็น 255 ดอลลาร์สิงคโปร์ และ
415 ดอลลาร์สิงคโปร์ ตามลำดับ

ง. บริษัทอุตสาหกรรมญี่ปุ่นที่สำคัญและการถ่ายทอดเทคโนโลยี

ส่วนสำคัญในขบวนการถ่ายทอดเทคโนโลยี คือการถ่ายทอดความรู้ทางอุตสาหกรรม
โดยการฝึกงานของบริษัทอุตสาหกรรมญี่ปุ่น บริษัทนานาชาติของญี่ปุ่น ซึ่งได้ไปลงทุน
ในอุตสาหกรรมที่ทันสมัยในสิงคโปร์ รวมถึง Maruzen Tokyo ในการกลั่นน้ำมัน
อุตสาหกรรมหนัก, Ishikawajima-Hurima Heavy Industries ในการซ่อมเรือ
และต่อเรือเดินสมุทร, Bridgestone ในอุตสาหกรรมยางรถยนต์, Marubeni
Corporation ในเครื่องจักรและเครื่องมือทางไฟฟ้า, Matsushita ในคอมพิวเตอร์-
เซอรั่ม, Sanyo ในผลิตภัณฑ์ไฟฟ้า, Seiko ในส่วนประกอบของนาฬิกาและ
นาฬิกาจับเวลา, Okamoto ในเครื่องกลึงโลหะ, Nippon Miniature Bearing
และ Malasia Steel Pipe ซึ่งนำเอาระบบเชื่อม ซึ่งใช้ความถี่สูงจากเยอรมัน

บริษัทเหล่านี้ไม่เพียงแต่มีการฝึกงานด้านเทคนิค และการฝึกงานต่างประเทศสำหรับคนงานและช่างเทคนิคของตนเท่านั้น แต่ยังฝึกงานแก่คนงานที่มีความชำนาญและช่างเทคนิคส่วนอื่น (โดยความร่วมมือกับรัฐบาลสิงคโปร์) สำหรับอุตสาหกรรมต่าง ๆ ซึ่งช่วยสิงคโปร์ในการสร้างผู้นำขึ้นจากโครงการฝึกงานนี้

จ. เจ้าหน้าที่บริหารในบริษัทของญี่ปุ่นที่ลงทุนในสิงคโปร์

ปี 2516

	<u>ชาวญี่ปุ่น</u>	<u>ชาวสิงคโปร์</u>
ผู้อำนวยการ	159	122
ผู้จัดการและรองผู้จัดการในการจัดการชั้นสูง	110	68
หัวหน้าส่วน ผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่ระดับกลาง	333	115
หัวหน้าคนงาน เจ้าหน้าที่ และช่างในระดับต่ำกว่า	<u>386</u>	<u>40</u>
รวม	<u>988</u>	<u>345</u>

โอกาสของคนท้องถิ่นที่จะได้รับความรู้ในการจัดการในอนาคต มีแนวโน้มจะลดลง เนื่องจากนโยบายการลงทุนของสิงคโปร์ ซึ่งอนุญาตให้ชาวต่างประเทศเป็นเจ้าของได้ 100 เปอร์เซ็นต์ และช่างเทคนิคสามารถเข้ามาได้โดยไม่จำกัด ในปี 2513 มีบริษัทญี่ปุ่นเพียง 2 บริษัท ซึ่งญี่ปุ่นมีหุ้นเกินร้อยละ 90 ในปี 2516 จำนวนบริษัทได้เพิ่มขึ้นถึง 14 บริษัท ซึ่งในจำนวนนี้มี 12 บริษัท ที่ญี่ปุ่นเป็นเจ้าของทุน 100 เปอร์เซ็นต์ จะเห็นได้ว่าผู้ลงทุนญี่ปุ่นชอบที่จะเป็นเจ้าของทั้งหมด และบริษัทญี่ปุ่นไม่ขึ้นกับผู้ลงทุนในประเทศเจ้าบ้าน

ฉ. ลักษณะการจำหน่ายของบริษัทญี่ปุ่นที่ลงทุนในสิงคโปร์

ในปี 2516 ยอดขายทั้งหมดของผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมโดยบริษัทที่ญี่ปุ่นเข้าร่วมลงทุนด้วย 85 บริษัท คิดเป็นมูลค่า 450 ล้านดอลลาร์สิงคโปร์ ในจำนวนนี้เป็นการขายเพื่อส่งออกไปยังต่างประเทศ ประมาณ 260 ล้านดอลลาร์ หรือร้อยละ 58

ของยอดขายทั้งหมด และในจำนวนการส่งออกนั้นเป็นการส่งออกไปยังประเทศญี่ปุ่นเสีย 40 ล้านดอลลาร์สิงคโปร์ หรือประมาณร้อยละ 15 ของการส่งออกทั้งหมด

บริษัทนานาชาติของญี่ปุ่นที่มีชื่อเสียง เช่น Mitsubishi, Mitsui, Marubeni, Sheito, Nishoiwi ได้เข้าร่วมลงทุนในสิงคโปร์ ซึ่งบริษัทนานาชาติเหล่านี้มีความสำคัญมาก โดยได้ช่วยให้ผลผลิตอุตสาหกรรมของสิงคโปร์ไปสู่ตลาดนานาชาติได้

การลงทุนของญี่ปุ่นในฟิลิปปินส์¹

ก. การส่งเสริมอุตสาหกรรมและการลงทุนของฟิลิปปินส์

จากช่วงปี 2514 - 2518 เป็นต้นมา การลงทุนของต่างประเทศได้มีการขยายกิจกรรมในการดำเนินงานเพิ่มขึ้นอย่างมาก ในระหว่างช่วงปีดังกล่าวมีการลงทุนจากต่างประเทศในฟิลิปปินส์ประมาณ 303 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ การลงทุนของญี่ปุ่นมีประมาณ 58 ล้านดอลลาร์ฯ หรือร้อยละ 19 ของการลงทุนจากต่างประเทศทั้งหมด เกือบร้อยละ 49 ของการลงทุนของญี่ปุ่นมุ่งไปในด้านการค้า การธนาคาร และการท่องเที่ยว ตามด้วยการลงทุนด้านอุตสาหกรรม ซึ่งมีประมาณร้อยละ 38 การที่มีการลงทุนจากต่างประเทศเขามามากนี้ เนื่องจากได้มีพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุนในปี 2510 และพระราชบัญญัติส่งเสริมการส่งออกในปี 2513 ทั้งนี้ เนื่องจากรัฐบาลฟิลิปปินส์เห็นว่าการลงทุนจากต่างประเทศสามารถที่จะช่วยเร่งการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจได้ นอกจากนี้รัฐบาลฟิลิปปินส์ยังได้แจ้งอย่างแน่ชัดว่า การลงทุนจากต่างประเทศจะไม่ถูกแทนที่โดยทุนของคนฟิลิปปินส์ รัฐบาลได้มีนโยบายอนุญาตให้เอกชนชาวต่างประเทศ

¹Fe Villafurete, Japan's Overseas Investment. (Tokyo: Institute of Developing Economies, 1976), pp. 235 - 244.

สามารถรวมลงทุนในฟิลิปปินส์ได้ถึงร้อยละ 30 โดยไม่ต้องขออนุญาตจากรัฐบาล ด้านการลงทุนใหม่ ๆ ซึ่งเกินร้อยละ 30 แต่ไม่เกินร้อยละ 40 จะต้องขออนุญาตจากคณะกรรมการที่การลงทุนของฟิลิปปินส์ (Phillipines Board of Investment) ก่อน ในแผนงานการลงทุนประจำปี มีการลงทุนต่างประเทศบางอย่าง สามารถลงทุนได้ถึง 100 เปอร์เซ็นต์

ข. ปัจจัยที่ชักนำให้ญี่ปุ่นลงทุนในฟิลิปปินส์

การลงทุนของญี่ปุ่นในฟิลิปปินส์ นอกเหนือจากการแสวงหาผลประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติแล้ว ย่อมได้รับอิทธิพลจากปัจจัยหลายอย่างด้วยกัน เช่น

1. ฟิลิปปินส์มีแหล่งทรัพยากรธรรมชาติ และแร่ธาตุอยู่มากมายในขณะที่ยังมีญี่ปุ่นขาดแคลน
2. ฟิลิปปินส์มีชายฝั่งทะเลที่ราบออกไป มีท่าเรือน้ำลึกมากมายอย่างเพียงพอ ซึ่งเป็นการอำนวยความสะดวกในการขนส่ง
3. นโยบายของรัฐบาลฟิลิปปินส์ และควมมีเสถียรภาพทางการเมือง เมือง บริษัทอุตสาหกรรมเหล็ก และเหล็กกล้าที่ใหญ่ของญี่ปุ่น จึงได้ตัดสินใจที่จะมาลงทุนด้านโรงงานสินแร่ ถ่านหิน ปูนขาวในประเทศฟิลิปปินส์
4. ฟิลิปปินส์เป็นแหล่งที่เหมาะสมสำหรับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เนื่องจากระยะทางไม่ไกลจากญี่ปุ่นมากนัก ต้นทุนของการเดินทางเป็นกลุ่มก็ไม่สูงจนเกินไป ดังนั้น ผู้ลงทุนชาวญี่ปุ่นจึงมีความสนใจในการก่อสร้างโรงแรมในมินิลา โดยลงทุนร่วมกับคนท้องถิ่น อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวยอมค้ำคูดี้ให้มีการลงทุนจากต่างประเทศมากขึ้น
5. รัฐบาลฟิลิปปินส์มีนโยบายส่งเสริมการผลิตสินค้าเพื่อการส่งออก ซึ่งในการนี้ญี่ปุ่นได้มาลงทุนและให้ความช่วยเหลือในอุตสาหกรรมกล้วยไม้จนสามารถเป็นผู้ส่งกล้วยไม้ที่สำคัญให้แก่ญี่ปุ่นแทนไต้หวัน

6. ในปี 2516 รัฐบาลฟิลิปปินส์ได้ประกาศห้ามการส่งไม้เอกเป็นต้น โดยสนับสนุนขบวนการผลิตแบบกึ่งสำเร็จรูป บริษัทญี่ปุ่นก็ได้รวมลงทุนกับผู้ประกอบการฟิลิปปินส์ วางแผนร่วมกันในอุตสาหกรรมไม้ ซึ่งในขณะนี้ก็มีโครงการด้านขบวนการเกี่ยวกับไม้ถึง 20 โครงการ

ก. ผลจากการที่ญี่ปุ่นไปลงทุนในฟิลิปปินส์

การลงทุนโดยตรงของญี่ปุ่น มีผลอย่างมากต่อการค้าระหว่างประเทศของฟิลิปปินส์ จะสังเกตได้ว่าตั้งแต่ปี 2493 - 2502 ประมาณร้อยละ 75 ของสินค้าเข้าของฟิลิปปินส์มาจากสหรัฐอเมริกา สัดส่วนการส่งเข้าของฟิลิปปินส์จากสหรัฐลดลงตามลำดับ จนถึงระดับร้อยละ 35 ในช่วงปี 2503 - 2512 และลดลงเหลือระดับร้อยละ 25 ในช่วงปี 2513 - 2519 และในทางตรงข้าม สัดส่วนการส่งสินค้าเข้าจากญี่ปุ่นของฟิลิปปินส์ ได้เพิ่มมากขึ้นจากร้อยละ 25 ในช่วงปี 2503 - 2512 เป็นร้อยละ 30 ในช่วงปี 2513 - 2519 ทางด้านการส่งออกก็เช่นเดียวกัน มีแนวโน้มที่จะมีลักษณะเช่นเกี่ยวกับการส่งเข้า การส่งออกของฟิลิปปินส์ไปยังสหรัฐและญี่ปุ่น ปัจจุบันมีประมาณร้อยละ 40 และร้อยละ 35 ตามลำดับ ในปี 2517 ฟิลิปปินส์ส่งสินค้าออกไปยังญี่ปุ่นมีมูลค่า 949 ล้านดอลลาร์

การลงทุนโดยตรงของญี่ปุ่นนี้ ก่อให้เกิดผลต่อโครงสร้างการผลิตของฟิลิปปินส์เพียง 2 ส่วนเท่านั้น คือ ด้านการเหมืองแร่และการป่าไม้ การติดต่อกันการค้ากับบริษัทการค้าของญี่ปุ่น ตลอดจนการได้รับสินเชื่อจากผู้ชาย ทำให้ผู้ประกอบการชาวฟิลิปปินส์ใช้วิธีที่ง่ายต่อการได้รับผลตอบแทน โดยเพียงแต่ตัดต้นไม้ และส่งออกไปในรูปของไม้ซุง หรือส่งคืนออกในรูปของสินแร่ ซึ่งการส่งออกในลักษณะนี้ทำให้ขาดการดำเนินงานต่อไปในขบวนการอุตสาหกรรมรัฐบาลฟิลิปปินส์จึงได้มีการกำหนดนโยบายจำกัดขึ้นหลายประการ เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้หมดสิ้นไป

การลงทุนของญี่ปุ่นในอินโดนีเซีย¹

ปัจจุบันการลงทุนจากต่างประเทศในอินโดนีเซีย มีประมาณ 4 พันล้านดอลลาร์-
สหรัฐฯ เมื่อแยกการลงทุนทางด้านน้ำมันออกแล้ว ญี่ปุ่นมีสัดส่วนการลงทุนมากที่สุดใน
อินโดนีเซีย คือประมาณร้อยละ 25 ของการลงทุนจากต่างประเทศ นอกจากนี้ญี่ปุ่นยัง
เป็นประเทศคู่ค้าที่สำคัญของอินโดนีเซีย อินโดนีเซียส่งออกไปญี่ปุ่นประมาณร้อยละ 53
และสั่งเข้าจากญี่ปุ่นประมาณร้อยละ 40

อินโดนีเซียพยายามให้บรรยากาศการลงทุนดีขึ้น โดยได้มีโครงการพัฒนา
เศรษฐกิจ 5 ปี โครงการระยะแรก (ปี 2511 - 2516) การลงทุนทั้งหมดมีมูลค่า
3.6 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ การลงทุนส่วนใหญ่เป็นไปในลักษณะการผลิตเพื่อทดแทน
การสั่งเข้า เพื่อสนองความต้องการภายในประเทศ โดยผลิตพวกสิ่งทอ ปูย ซีเมนต์
กระดาษ ผลผลิตทางเคมี ถ่านโลหะ และเครื่องประกอบไฟฟ้า

เป้าหมายของแผนการพัฒนาเศรษฐกิจครั้งที่สอง (2516 - 2521) ต้องการ
พัฒนาและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติให้ได้ประโยชน์มากที่สุด ใช้ทุนต่างประ-
เทศและภายในประเทศให้ได้มากที่สุด โดยใช้ความรู้ทางเทคโนโลยีและส่งเสริม
ประสิทธิภาพการผลิต

ปัญหาจากการลงทุนของญี่ปุ่นในอินโดนีเซีย คือการลงทุนของญี่ปุ่นในคาน-
ทรัพยากร ก่อให้เกิดการแสวงหาผลประโยชน์จากทรัพยากรชั้นต้น ตัวอย่างเช่น อุตสาห-
กรรมคานป่าไม้ ประมาณร้อยละ 95 ของไม้ซุงที่ส่งออกอยู่ในรูปของไม้ทอน (Logs)
และประมาณร้อยละ 60 ของไม้เนื้อแข็งไปญี่ปุ่น แต่รัฐบาลอินโดนีเซียต้องการที่จะกำหนด

¹Prof. Muh. Assjad Anwar, Japan's Overseas Investment.
(Tokyo: Institute of Developing Economies, 1976), pp. 124 - 132.

ขอบเขตการส่งออกและการผลิตไว้ เพื่อสงวนทรัพยากรป่าไม้ไว้ โดยการสนับสนุนการอุตสาหกรรมด้านขบวนการผลิตไม้ในรูปต่าง ๆ และจำกัดการส่งออกในรูปของไม้ซุง ปัญหาจึงมีอยู่ว่าญี่ปุ่นจะสามารถปรับการลงทุนให้เข้ากับโครงร่างทางเศรษฐกิจของอินโดนีเซีย ที่เปลี่ยนแปลงไปได้หรือไม่

การลงทุนของญี่ปุ่นในกลุ่มประเทศอาเซียน

จนถึงปี 2516 ญี่ปุ่นลงทุนในกลุ่มประเทศอาเซียน มีจำนวนทั้งสิ้น 1,480 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ และเพิ่มขึ้นถึง 4,633 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในปี 2520 อัตราการเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยของการลงทุนของญี่ปุ่นในภูมิภาคนี้เพิ่มขึ้นประมาณปีละ 55% นับตั้งแต่ปี 2516 ประเทศที่มีอัตราการเพิ่มของการลงทุนของญี่ปุ่นมากที่สุด คือ ประเทศอินโดนีเซีย มีอัตราเพิ่มของการลงทุนโดยเฉลี่ยร้อยละ 77.3 ต่อปี ประเทศฟิลิปปินส์มาเป็นอันดับสอง คือเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยร้อยละ 56.3 ประเทศมาเลเซียและสิงคโปร์เกือบจะเท่ากัน คือเพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 25.8 ต่อปี สำหรับประเทศไทยอัตราการเพิ่มขึ้นของการลงทุนของญี่ปุ่นน้อยที่สุด คือ เพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยประมาณร้อยละ 13.2 ต่อปี¹

เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอาเซียนอื่น ๆ แล้ว ญี่ปุ่นจะลงทุนในประเทศไทยน้อยที่สุด ถึงแม้ว่าการลงทุนของญี่ปุ่นในประเทศไทยจะเริ่มขึ้นก่อนประเทศอื่น ๆ ในกลุ่มอาเซียน แต่ประเทศไทยไม่มีทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์เหมือนประเทศอินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ หรือมาเลเซีย แต่ประเทศไทยมีตลาดที่มีศักยภาพสูงกว่าบางประเทศในกลุ่มอาเซียน อุปสรรคใหญ่ในการลงทุนของญี่ปุ่นในประเทศไทย ได้แก่ เสถียรภาพการเมืองภายในประเทศ ภาวะสงครามในประเทศอินโดจีน เป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจ

¹ ชุนทอง อินทรไทย, "การลงทุนโดยตรงของญี่ปุ่นในประเทศไทย," เอเชียปริทัศน์ 1 (มกราคม - มีนาคม 2523) : 11.

ตารางที่ 17
 การลงทุนที่เพิ่มขึ้นในแต่ละปีของญี่ปุ่นในกลุ่มประเทศอาเซียน

หน่วย : ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ

ปี	~ 2516	2517	2518	2519	2520	รวม	ร้อยละ
ประเทศ							
อินโดนีเซีย	814	375	585	929	425	3,128	67.5
มาเลเซีย	201	48	53	54	69	425	9.2
สิงคโปร์	171	79	55	27	66	398	8.6
ฟิลิปปินส์	131	59	149	15	52	406	8.7
ประเทศไทย	163	31	14	19	49	276	6.0
รวม	1,480	592	856	1,044	661	4,633	100.0

ที่มา : Japan's Overseas Investment, 1978

หอการค้าญี่ปุ่น, กรุงเทพมหานคร.

มาลงทุนในประเทศไทยของผู้ลงทุนชาวญี่ปุ่น จากตารางที่ 17 แสดงให้เห็นว่าญี่ปุ่นลงทุน
ในประเทศอินโดนีเซียมากที่สุด คือลงทุนเป็นมูลค่า 3,128 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ หรือ
ร้อยละ 67.5 ของการลงทุนในกลุ่มอาเซียนทั้งหมด และประเทศไทยเป็นประเทศที่ญี่ปุ่น
มาลงทุนน้อยที่สุด คือลงทุนในประเทศไทยเพียง 276 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ หรือเพียง
ร้อยละ 6.0 ของการลงทุนในกลุ่มอาเซียนเท่านั้น ที่เป็นเช่นนี้เพราะประเทศอินโดนีเซีย
มีทรัพยากรธรรมชาติที่ญี่ปุ่นต้องการมาก คือ พลังงานจากน้ำมันและแก๊สธรรมชาติ ในอนาคต
อันใกล้การลงทุนของญี่ปุ่นในมาเลเซียและฟิลิปปินส์ก็จะเพิ่มมากขึ้น